

Azië bakermat van vele successen

Dit jaar informeert Peter Knippels in de serie De Wereldbol de lezer over allerlei bolgewassen, over hun herkomst, en over hun toepassingsmogelijkheden. In de derde aflevering gaan we naar een van de bakermatten: Azië. Daar is echt heel veel vandaan gekomen.

Tekst en foto's: Peter Knippels

Terugkijkend op de introductie van 'nieuwe' bolgewassen kun je maar één conclusie trekken: oorlogen en de communisten hebben een hierop een grote invloed gehad. In de tijd voor de Eerste Wereldoorlog en de Russische revolutie van 1917 werden vanuit toenmalige Nederlandse bollenbedrijven tochten georganiseerd om in Rusland en de ten zuiden van Rusland gelegen landen bolgewassen te verzamelen om ze hierna in de Nederlandse bollensector te introduceren. Vanaf 1917 wordt het stil tot de val van de Berlijnse Muur in 1989. Na 1989 reizen weer plantenliefhebbers naar landen als Kazachstan, Turkmenistan, Oezbekistan en Azerbeidzjan. Is er dan in de tussenliggende jaren niets gebeurd. Jawel, maar niet vanuit Nederland. Als inwoner van Letland kon Janis Ruksans in de jaren van de Koude Oorlog redelijk makkelijk in de Sovjet Unie en de satellietstaten reizen. Hij verzamelde vele, bij ons mindere bekende, bolgewassen en kweekte deze op en verkoopt ze nu vanuit zijn postorderbedrijf.

VOLOP IMPORT

Om een beeld te krijgen van wat er in de laatste jaren van de 19e eeuw en de eerste decennia van de 20e eeuw is verzameld en vervolgens is geïntroduceerd, kan ik een ieder aanraden oude catalogi van de verschillende bollenhandelshuizen en oude jaargangen van het Weekblad voor Bloembollencultuur erop na te slaan. J.A. Janse geeft in zijn boek 'In geuren en kleuren' een korte doorkijk in de geschiedenis van de introductie en teelt van bloembolgewassen in Nederland. In de tweede helft van de 19e eeuw worden allerlei expeditiereizen georganiseerd door in Centraal-Azië en worden bollen van onder andere Tulipa greigii en T. kaufmanniana verzameld. Via Russische verzamelaars, Zwitserland of andere landen bereiken bollen van onder andere deze tulpen Nederland. Dit soort reizen werd vaak ondersteund door de firma C.G. van Tubergen uit Haarlem. Dit

Ornithogalum tenuifolium

bedrijf importeerde ook zelf bollen uit allerlei landen. Eén van de plantenziekeners was de Oostenrijker Paul Sintenis, naar wie onder andere Tulipa sintenisii, Iris sintenisii en Ornithogalum sintenisii zijn vernoemd. Hij was voor C.G. van Tubergen actief in Centraal-Azië. Hij heeft onder andere Tulipa wilsoniana verzameld en naar Haarlem gestuurd.

COMMERCIEEL SUCCES

Ik kan het niet laten om een opsomming te geven van een aantal commercieel meer succesvolle bolgewassen uit Centraal-Azië. Allium aflatanense, A. caeruleum, A. giganteum, A. karataviense, A. oreophilum, A. rosenbachianum, Anemone blanda, Colchicum luteum, C. speciosum, Eranthis cilicica, Eremurus, Iris bucharica, I. reticulata, Ornithogalum montanum, O. narbonense, O. nutans, O. pyrenaicum, Tulipa alberti, T. altaica, T. biflora, T. butkovii, T. carinata, T. dasystemon, T. fosteriana, T. greigii, T. hoogiana, T. iliensis, T. kaufmanniana, T. liniifolia, T. montana, T. praestans, T. tarda, T. turkestanica, T. vvedenskyi.

Tulipa biflora

DRIEMAAL PLEZIER

Als ik het boek van Ruksans of zijn catalogus doorblader, komt bij mij wel eens de gedachte naar boven 'hebben ze toen interessante planten over het hoofd gezien, of hebben ze ze toen wel gezien en wellicht verzameld maar zijn ze later niet interessant genoeg gevonden'. Ik houd het maar op beiden. Of de bolgewassen die hij te koop aanbiedt, commercieel interessant zijn, dat laat ik graag aan een ander over. Ik weet wel dat Ruksans voor mij als liefhebber leuke dingen verkoopt. Ik mag van mezelf ieder jaar voor een maximum bedrag bij Ruksans bollen kopen en houd ik me zoveel mogelijk aan dit maximum. Volgens mijn vrouw heb ik meermalen plezier van de aankopen: als het doosje met de bollen wordt bezorgd, als ik de bollen plant en als ze in het voorjaar boven de grond komen en gaan bloeien.

In het algemeen houd ik meer van laagblijvende bolgewassen dan van planten die hoger zijn. Dan blijft er nog (te) veel over om leuk te vinden en moet je keuzes maken. Eén van de geslachten waar ik me wat meer in verdiep is Ornithogalum. De afgelopen jaren stonden onder andere de uit Centraal-Azië afkomstige O. tenuifolium, O. schmalhauzenii en O. oreoides in bloei.

Ruksans publiceert jaarlijks in het vroege voorjaar zijn catalogus met bijna 600 verschillende voorjaars- en najaarsbloeiende bolgewassen. U kunt de catalogus bestellen per telefoon (00371-4233223), per fax (00371-29418440 of -4100326) of per e-mail (janis.bulbs@hawk.tv).

Literatuur

Janse, J.A., 1966. In geuren en kleuren; Een geschiedenis van de Hollandse bolgewassen. Utrecht.

Ruksans, J., 2007. Buried Treasures. Portland, Oregon (USA).